

www.sujitwongthes.com

เมรุเมืองเพชร

พิธีกรรมความตายสร้างสรรค์

สมุดภาพเมรุเมืองเพชร รวมภาพเมรุเมืองเพชรบุรีและเมืองต่างๆ พร้อมคำอธิบายกว่าร้อยภาพ รวบรวมโดยอาจารย์ **แสนประเสริฐ ปานเนียม** (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี) เป็นหนังสือมหัศจรรย์ที่สมควรยกย่องเป็นเลิศของการแบ่งปันความรู้ท้องถิ่น

เมรุ ที่เมือง
เพชรบุรีมีรูปแบบ
ที่หลากหลาย
เพราะ มีการ
ประกวดประชัน
ฝีมือในด้านนี้กัน
อยู่เสมอ เนื่องด้วย
เป็นเมืองที่มีช่าง
แขนงต่างๆ มาก
โกศของคน
เมืองเพชรมิใช่โกศ
ใส่ศพสด หากแต่
เป็นโกศใส่กระดูก

ที่ล้างทำความสะอาดแล้วสำหรับตั้งบำเพ็ญกุศลในการ
ปลงศพ ซึ่งชาวเมืองเพชรเรียกว่า “ลูกโกศ”

ธรรมเนียมการใส่โกศนี้ชาวเมืองเพชรได้แบบอย่างมา
จากธรรมเนียมหลวง แต่กลับมิได้ยึดถือรูปทรงตามแบบ
หลวง หากแต่ได้สร้างสรรค์รูปแบบและใช้วัสดุตามความ
นิยมของท้องถิ่น ลูกโกศเมืองเพชรจึงเป็นโกศเคลือบสี
ที่มีรูปทรงและลวดลายหลากหลายเปลี่ยนแปลงไป
ตามความคิดของช่างผู้ออกแบบ

เมรุเมืองเพชร หมายถึง สถานที่ปลงศพสร้างจำลองเขาพระสุเมรุของช่างเมืองเพชรบุรี (เมรุ อ่านว่า เม่น, พระสุเมรุ อ่านว่า พระ-สุ-เม่น) เพื่อให้วิญญาณคนตายขึ้นสวรรค์

แรกเริ่มเดิมทีเมรุเผาศพมีสมัยพระเจ้าปราสาททอง ราว พ.ศ. 2181 สร้างเลียนแบบปราสาทนครวัดในกัมพูชา

นครวัด เป็นชื่อคนอยุธยาเรียกใหม่ แต่นามเดิมเมื่อแรกสถาปนา พระเจ้าสุริยวรมันชานนามว่า **วิษณุโลก** หมายถึงโลกของพระวิษณุ (นารายณ์)

จ.วิษณุโลก ก็ได้จากนามวิษณุโลกนี้

เมรุยุคแรกใช้เผาศพเจ้านาย เรียก **พระเมรุ** หรือ **พระเมรุมาศ** (อ่านว่า พระ-เม-รุ-มาศ) ส่วนคนทั่วไปเผาศพบนเชิงตะกอนอย่างง่าย ๆ ถ้าเป็นยากจนยากจนก็โยนให้แรงกาจินหรือฝังดิน

ราวหลัง พ.ศ.2400 ในแผ่นดินรัชกาลที่ 5 อำมาตย์ขุนนางและคหบดีเศรษฐี มีทรัพย์อยากเผาศพบนเมรุเหมือนเจ้านาย เลยทำเมรุชั่วคราว, เมรุลอย, เมรุปูนถาวร ใช้เผาศพสามัญชนคนมีตระกูล

ราวหลัง พ.ศ.2500 เมรุเผาศพมีแพร่หลายตามวัดในกรุงเทพฯ แล้วกระจายออกสู่วัดในท้องถิ่นทั่วประเทศ

เมืองเพชรบุรี มีช่างใหญ่น้อยจำนวนมาก เป็นที่รู้จักกัน จึงมีช่างทำเมรุเผาศพด้วยแบบหลากหลายและสร้างสรรค์สุดยอดดังมีรวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ รัฐมนตรีช่วยพาณิชย์ฯ ควรยกย่องไปทำเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เมรุและโกศล้วนเป็นผลจากวัฒนธรรม **“พิธีศพครั้งที่สอง”** ราว 3,000 ปีมาแล้ว คือ เมื่อคนตายเอาไปฝังดินให้เปื่อยเน่าก่อน หลังจากนั้นนานเท่าไรก็ได้ จึงขุดเอากระดูกมาทำพิธีเผา จนกระทั่งมีพัฒนาการใส่โกศตั้งบนเมรุ

สมุดภาพเมรุเมืองเพชรมีรูปถ่ายเป็นพยาน ที่ผมไม่มีวันหาดูได้ด้วยตัวเอง จึงนับเป็นวาสนาอย่างยิ่งที่ได้เห็นจากผลพวงความอุตสาหะมานะพยายามของอาจารย์แสนประเสริฐ ที่ประเสริฐแสนนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรให้ทุนศึกษาวิจัยเรื่องนี้อีก เพราะเป็นพิธีกรรมสำคัญที่สุดของมนุษย์ แล้วเกี่ยวข้องกับผีมีชื่อช่างเมืองเพชรบุรีโดยตรง